

Motion till riksdagen 2024/25:1593

av Mikael Oscarsson (KD)

Nej till surrogatmödraskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att surrogatmödraskap i Sverige ej ska tillåtas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förbud mot att bedriva surrogatförmedlingar i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förbud för svenska medborgare att ingå surrogatarrangemang i utlandet och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Surrogatmödraskap, där en kvinna bär och föder ett barn åt någon annan, har blivit en allt mer omdebatterad fråga i många länder, inklusive Sverige. Många ser det som en möjlighet för barnlösa par att få barn, men denna praxis medför allvarliga etiska och moraliska problem. Det är särskilt viktigt att belysa den ojämlika maktbalansen som ofta finns mellan de som beställer barnet och surrogatmodern. Surrogatmödraskap riskerar att utnyttja och exploatera kvinnor, särskilt de som befinner sig i en ekonomiskt utsatt position, vilket leder till att kvinnors kroppar kommersialiseras.

Exploatering av kvinnor

Surrogatmödraskap bygger på en affärsmodell där kvinnors kroppar blir handelsvaror. Ofta är det ekonomiskt utsatta kvinnor som ser surrogatmödraskap som en sista utväg för att försörja sig själva och sina familjer. Denna ekonomiska desperation gör att deras ”val” att bli surrogatmammor inte är ett uttryck för verklig autonomi, utan ett resultat av ekonomiskt tvång. När kvinnor tvingas använda sina kroppar på detta sätt, utnyttjas de i

en process som i praktiken innebär en form av reproduktivt slaveri. Att tillåta surrogatmödraskap, även under reglerade former, bidrar till att normalisera denna exploatering.

En global industri

Surrogatmödraskap har utvecklats till en global industri, där länder som Indien, Ukraina och Georgien länge varit populära destinationer för personer från västvärlden som söker surrogatmammor. Ekonomiskt utsatta kvinnor i dessa länder erbjuds stora summor pengar för att bära barn, ofta under pressade förhållanden där deras rättigheter och välmående blir sekundära. Denna ojämlikhet mellan köpare och surrogatmammor gör att relationen sällan kan betraktas som frivillig på riktigt.

Kvinnor som går med på att bli surrogatmammor gör det ofta för att de inte har några andra alternativ. Många av dem lever i fattigdom och ser surrogatmödraskap som ett sätt att försörja sin familj. Detta utnyttjar en redan existerande sårbarhet, där den ekonomiska desperationen blir en avgörande faktor för deras beslut. Även om betalningen kan tyckas hög i lokala termer, är det ofta en bråkdel av vad beställarna betalar till förmedlarna, som driver industrin. Detta understryker den kommersialisering av kvinnokroppen som surrogatmödraskap innebär.

Medicinska och psykiska risker

Att bära och föda ett barn innebär alltid medicinska risker. Surrogatmödrar utsätts för de vanliga komplikationerna som kan uppstå vid graviditet och förlossning, inklusive risk för infektioner, kejsarsnitt och i värsta fall dödsfall. De genomgår också ofta hormonbehandlingar och andra medicinska ingrepp som kan ha långvariga negativa effekter på deras hälsa.

Psykologiskt kan surrogatmödraskap också ha en betydande påverkan. Att bära och föda ett barn skapar ofta starka känslomässiga band mellan modern och barnet, och separationen efter födseln kan leda till känslomässiga trauman och depression. Trots juridiska avtal som tydligt definierar surrogatmammans roll, kan man inte ignorera den mänskliga aspekten av graviditeten och moderskapet, som reduceras till en kontraktsenlig handling snarare än ett personligt val.

Ojämlik maktbalans

Surrogatmödraskap präglas ofta av en ojämlik maktbalans mellan beställarna och surrogatmodern. De som har ekonomiska resurser kan "beställa" barn från surrogatmammor, vilket skapar en situation där kvinnor i mer utsatta positioner används som verktyg för att uppfylla andra människors familjedrömmar. Detta är särskilt problematiskt i internationella sammanhang där beställare från rika länder söker surrogatmammor i fattigare länder. Denna globala ojämlikhet förstärker exploateringen och gör det ännu svårare att säkerställa kvinnornas rättigheter och skydda dem från utnyttjande.

Barnets rättigheter

Förutom att surrogatmödraskap utnyttjar kvinnor, finns det också en moralisk aspekt när det gäller barnets rättigheter. Genom att tillåta kommersialisering av barnafödande, förvandlas barn till handelsvaror som kan beställas och köpas. Detta underminerar barnets rätt att födas i en stabil och trygg miljö, fri från ekonomiska transaktioner. Barnets bästa måste alltid stå i centrum, och surrogatmödraskap riskerar att sätta ekonomiska och juridiska intressen över barnets välbefinnande.

År 2016 presenterades den statliga utredningen *Olika vägar till föräldraskap* som bland annat kom fram till att surrogatmödraskap inte i någon form bör tillåtas i Sverige. Utredningens ställningstagande välkomnades av bl.a. kvinnorörelsen och Barnombudsmannen, som lyfte de stora svårigheterna att tillgodose barnets rättigheter. Därför bör vare sig kommersiellt eller altruistiskt surrogatmoderskap tillåtas i Sverige. Sveriges kvinnoorganisationer menar att ett förbud mot alla delar av denna form av handel med kvinnor och barn bör införas. Detta håller jag med om. Surrogathandel är människohandel och ett brott mot mänskliga rättigheter. Det behövs i detta avseende mer arbete för att stoppa de surrogatförmedlingar som marknadsför sina tjänster i Sverige – därför bör ett förbud införas mot att bedriva surrogatförmedlingar i Sverige. Sverige bör även, likt Italien, införa ett förbud för svenska medborgare att ingå surrogatarrangemang i utlandet. Det bör ges regeringen till känna.

Sammanfattning

Surrogatmödraskap exploaterar kvinnor genom att förvandla deras kroppar till handelsvaror i en kommersiell process som bygger på ojämlika maktrelationer och ekonomisk utsatthet. Dessutom innebär det betydande medicinska och psykiska risker för surrogatmödrarna och strider mot principen om barnets bästa. För att värna om kvinnors rättigheter och skydda dem från exploatering, och för att säkerställa att barnets rättigheter respekteras, bör surrogatmödraskap vara fortsatt förbjudet i Sverige. Kristdemokraterna tycker även att det är viktigt att surrogatarrangemang inte främjas. Enligt barnkonventionen har varje barn rätt att känna till sitt ursprung. Det är en absolut princip.

Jag menar att det behöver införas ett förbud mot att bedriva surrogatförmedlingar i Sverige och ett förbud för svenska medborgare att ingå surrogatarrangemang i utlandet.

Mikael Oscarsson (KD)